

RAPORT DOTYCZĄCY SYTUACJI FINANSOWEJ DOMÓW MAKLESKICH W 2015 ROKU

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

WARSZAWA, MAJ 2016

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
WSTĘP.....	3
I. PODSTAWOWE INFORMACJE O RYNKU DOMÓW MAKLESKICH	4
II. WYNIKI FINANSOWE DOMÓW MAKLESKICH.....	4
III. PRZYCHODY DOMÓW MAKLESKICH	6
IV. KOSZTY DOMÓW MAKLESKICH	7
V. AKTYWA OGÓŁEM I KAPITAŁY WŁASNE	8
VI. NORMY OSTROŻNOŚCIOWE	9
PODSUMOWANIE	13
SPIS TABEL	15
SPIS WYKRESÓW.....	15

Wstęp

Raport poświęcony jest sytuacji finansowej domów maklerskich w roku 2015. Podstawę oceny kondycji finansowej sektora domów maklerskich stanowiły informacje przekazywane do Komisji Nadzoru Finansowego przez domy maklerskie w sprawozdaniach miesięcznych (MRF) przedstawiające ich sytuację finansową oraz raporty, które prezentują dane dotyczące spełniania norm adekwatności kapitałowej przez domy maklerskie.

Zamieszczone dane porównawcze z lat ubiegłych z zakresu bilansu oraz rachunku zysków i strat pochodzą z jednostkowych zbadanych sprawozdań finansowych sporządzonych za 2013 i 2014 rok, a w przypadku podmiotów sporządzających sprawozdania finansowe zgodnie z MSR/MSSF, z raportów uzupełniających – informacji o wybranych danych finansowych, stanowiących zestawienie danych z zakresu bilansu oraz rachunku zysków i strat w układzie właściwym dla polskich standardów rachunkowości.

W raporcie znajdują się również informacje pochodzące z raportów bieżących informujących o naruszeniu norm adekwatności kapitałowej przez domy maklerskie.

Z uwagi na niespójność okresów sprawozdawczych z prezentowanymi danymi bilansowymi i rachunku zysków i strat został wyłączony dom maklerski, który przyjął za rok obrotowy okres od 1 kwietnia do 31 marca, zaś jego wielkość mierzona sumą bilansową nie jest istotna dla obrazu rynku domów maklerskich. Dodatkowo z analizy wyłączono dom maklerski, który rozpoczął działalność w listopadzie 2015 r.

I. Podstawowe informacje o rynku domów maklerskich

Według stanu na 31.12.2015 r. działalność maklerską prowadziło 51 domów maklerskich o zróżnicowanym zakresie działalności. Ponadto jeden podmiot uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności maklerskiej w październiku 2015 r., jednak do końca 2015 r. nie rozpoczął działalności maklerskiej. W trakcie 2015 r. działalność maklerska 2 domów maklerskich została przeniesiona do innych podmiotów tj. do towarzystw funduszy inwestycyjnych, a 1 dom maklerski przekształcił się w towarzystwo funduszy inwestycyjnych.

Wśród domów maklerskich według stanu na 31.12.2015 r. 23 podmioty przechowywały instrumenty finansowe lub środki pieniężne klientów. Podmioty te z reguły wykonują również znacznie szerszy zakres czynności, a w związku z tym mają większe możliwości zróżnicowania źródeł generowania przychodów.

Na dzień 31.12.2015 r. domy maklerskie prowadziły 933 909 rachunków instrumentów finansowych, na których przechowywane były instrumenty finansowe o wartości 108 362 197 tys. zł. Na rachunkach pieniężnych znajdowały się środki pieniężne klientów w kwocie 4 147 169 tys. zł. Aktywa klientów przechowywane w domach maklerskich osiągnęły łączną wartość 112 508 962 tys. zł (wzrost o 5,30% w stosunku do 2014 r.).

W 2015 roku działalność polegającą na zarządzaniu aktywami klientów prowadziło 17 domów maklerskich. Na dzień 31.12.2015 r. podmioty te zarządzały aktywami o wartości 34 300 325 tys. zł, co stanowiło spadek o 40% w stosunku do danych na 31.12.2014 r.

II. Wyniki finansowe domów maklerskich

Pomimo, iż w 2015 r. domy maklerskie zanotowały stratę na działalności maklerskiej w wysokości 47 107 tys. zł, to zyski z operacji instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu oraz instrumentami finansowymi dostępnymi do sprzedaży, pozwoliły na wygenerowanie łącznego zysku netto sektora domów maklerskich w kwocie 442 552 tys. zł. Wynik ten jest o 10,36% wyższy od wyniku zanotowanego w 2014 r.

Zestawienie przychodów i kosztów oraz wyników finansowych sektora domów maklerskich w latach 2013 -2015 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1: Przychody, koszty i wyniki finansowe sektora domów maklerskich w latach 2013-2015 (dane w tys. zł)

	2013*	2014*	2015**	Zmiana 2014/2013 w %	Zmiana 2015/2014 w %
I. Przychody z działalności maklerskiej	1 201 853	969 530	984 235	-19,33%	1,52%
I.1. Prowizje	813 480	668 726	716 095	-17,79%	7,08%
II. Koszty działalności maklerskiej	1 171 887	1 001 888	1 031 342	-14,51%	2,94%
III. Zysk (strata) z działalności maklerskiej (I-II)	29 966	-32 357	-47 107	-207,98%	-45,58%
IV. Przychody z instrumentów finansowych dostępnych do obrotu	523 063	355 798	473 849	-31,98%	33,18%
V. Koszty z tytułu instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	215 100	63 262	110 783	-70,59%	75,12%
VI. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu (IV-V)	307 963	292 536	363 066	-5,01%	24,11%
VII. Przychody z instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności	2 114	2 526	3 967	19,48%	57,06%
VIII. Koszty z tytułu instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności	323	-	-	-100,00%	0,00%
IX. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi utrzymywanymi do terminu zapadalności (VII-VIII)	1 791	2 526	3 967	41,03%	57,06%
X. Przychody z instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	114 082	133 206	144 092	16,76%	8,17%
XI. Koszty z tytułu instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	1 845	2 302	21 375	24,76%	828,62%
XII. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi dostępnymi do sprzedaży (X-XI)	112 237	130 904	122 717	16,63%	-6,25%
XIII. Pozostałe przychody operacyjne	37 769	34 301	33 357	-9,18%	-2,75%
XIV. Pozostałe koszty operacyjne	19 480	17 647	16 248	-9,41%	-7,93%
XV. Różnica wartości rezerw i odpisów aktualizujących należności	-28 257	-16 366	7 725	-42,08%	147,20%
XVI. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (III+VI+IX+XII+XIII-XIV+XV)	441 989	393 896	467 477	-10,88%	18,68%
XVII. Przychody finansowe	171 707	102 451	79 486	-40,33%	-22,42%
XVIII. Koszty finansowe	56 256	25 754	23 745	-54,22%	-7,80%
XIX. Zysk (strata) z działalności gospodarczej (XVI+XVII-XVIII)	557 440	470 592	516 258	-15,58%	9,70%
XX. Zyski nadzwyczajne	1	-	-	0,00%	0,00%
XXI. Straty nadzwyczajne	1	-	-	0,00%	0,00%
XXII. Zysk (strata) brutto (XIX+XX-XXI)	557 440	470 592	523 218	-15,58%	11,18%
XXIII. Podatek dochodowy	139 136	69 649	80 922	-49,94%	16,18%
XXIV. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	-151	-71	-256	52,65%	-258,02%
XXV. Zysk (strata) netto (XXII-XXIII-XXIV)	418 455	401 015	442 552	-4,17%	10,36%

*dane ze zbadanych sprawozdań finansowych domów maklerskich

**dane ze sprawozdań miesięcznych domów maklerskich nie podlegające weryfikacji przez biegłego rewidenta

III. Przychody domów maklerskich

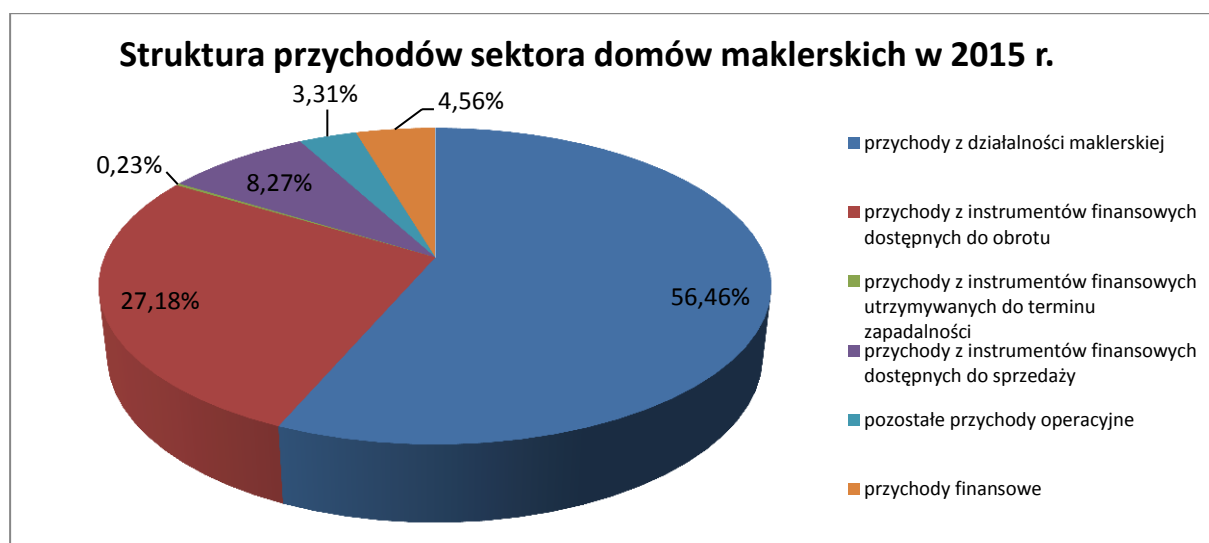
Przedstawiona poniżej struktura przychodów domów maklerskich uwzględnia następujące grupy przychodów:

1. przychody z działalności maklerskiej,
2. przychody z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu,
3. przychody z instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności,
4. przychody z instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży,
5. pozostałe przychody operacyjne,
6. przychody finansowe.

W strukturze przychodów przychody związane z rozwiązaniem rezerw lub zmniejszeniem odpisów na należności ujęto w pozycji pozostałe przychody operacyjne.

Strukturę przychodów sektora domów maklerskich w 2015 r. przedstawia poniższy wykres.

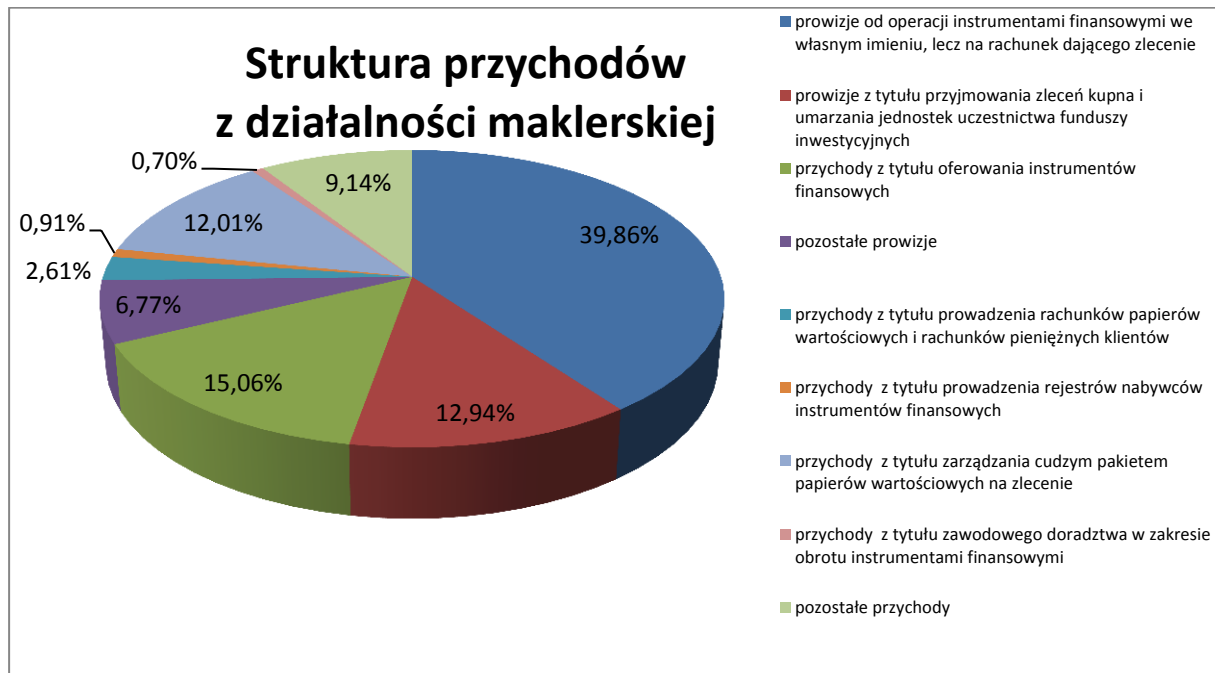
Wykres 1: Struktura przychodów sektora domów maklerskich w 2015 r.

Źródło: dane ze sprawozdań miesięcznych domów maklerskich nie podlegające weryfikacji przez biegłego rewidenta

Najwyższe przychody w 2015 r. osiągnęły domy maklerskie w obszarze przychodów z działalności maklerskiej. Poziom tej kategorii przychodów wyniósł 984 235 tys. zł.

Wykres 2: Struktura przychodów z działalności maklerskiej sektora domów maklerskich w 2015 r.

Źródło: dane ze sprawozdań miesięcznych domów maklerskich nie podlegające weryfikacji przez biegłego rewidenta

W ramach przychodów z działalności maklerskiej najwyższe przychody stanowiły prowizje od operacji instrumentami finansowymi we własnym imieniu, lecz na rachunek dającego zlecenie w kwocie 392 290 tys. zł oraz przychody z tytułu oferowania instrumentów finansowych w kwocie 148 213 tys. zł.

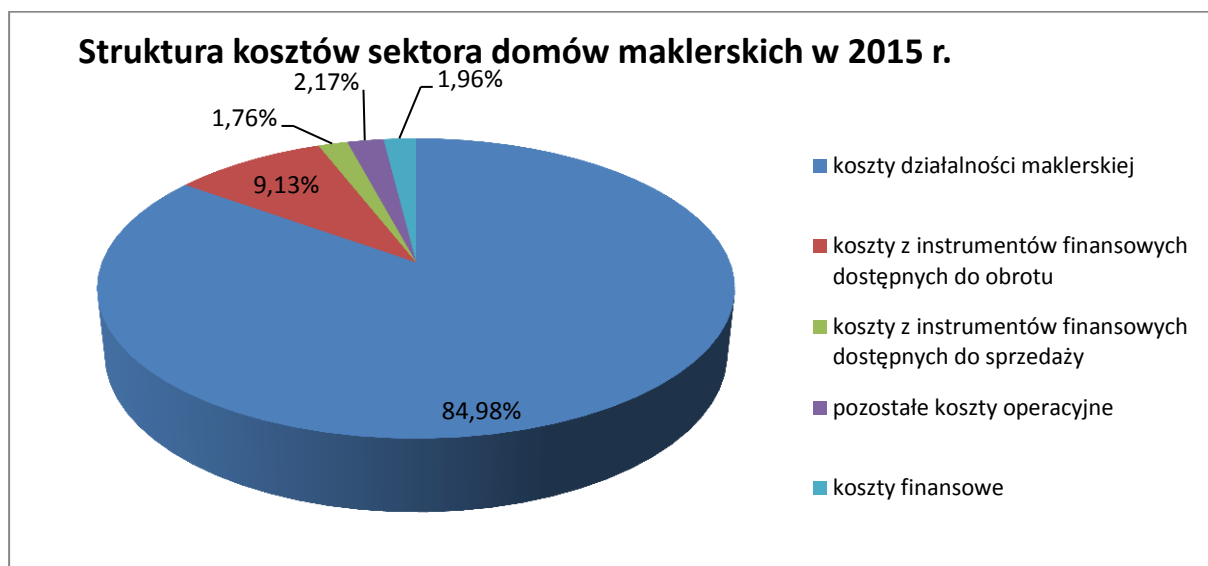
IV. Koszty domów maklerskich

Przedstawiona poniżej struktura kosztów domów maklerskich uwzględnia następujące grupy kosztów:

1. koszty z działalności maklerskiej,
2. koszty z tytułu instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu,
3. koszty z tytułu instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności,
4. koszty z tytułu instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży,
5. pozostałe koszty operacyjne,
6. koszty finansowe.

Strukturę kosztów sektora domów maklerskich w 2015 r. przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3: Struktura kosztów sektora domów maklerskich w 2015 r.

Źródło: dane ze sprawozdań miesięcznych domów maklerskich nie podlegające weryfikacji przez biegłego rewidenta

Kategorią o najwyższym poziomie kosztów są: koszty działalności maklerskiej, obejmujące koszty funkcjonowania podmiotu, w kwocie 1 031 342 tys. zł (z czego 35,97% stanowiły wynagrodzenia a 17,28% pozostałe koszty rzeczowe), oraz koszty z tytułu instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu, w kwocie 110 783 tys. zł.

V. Aktywa ogółem i kapitały własne

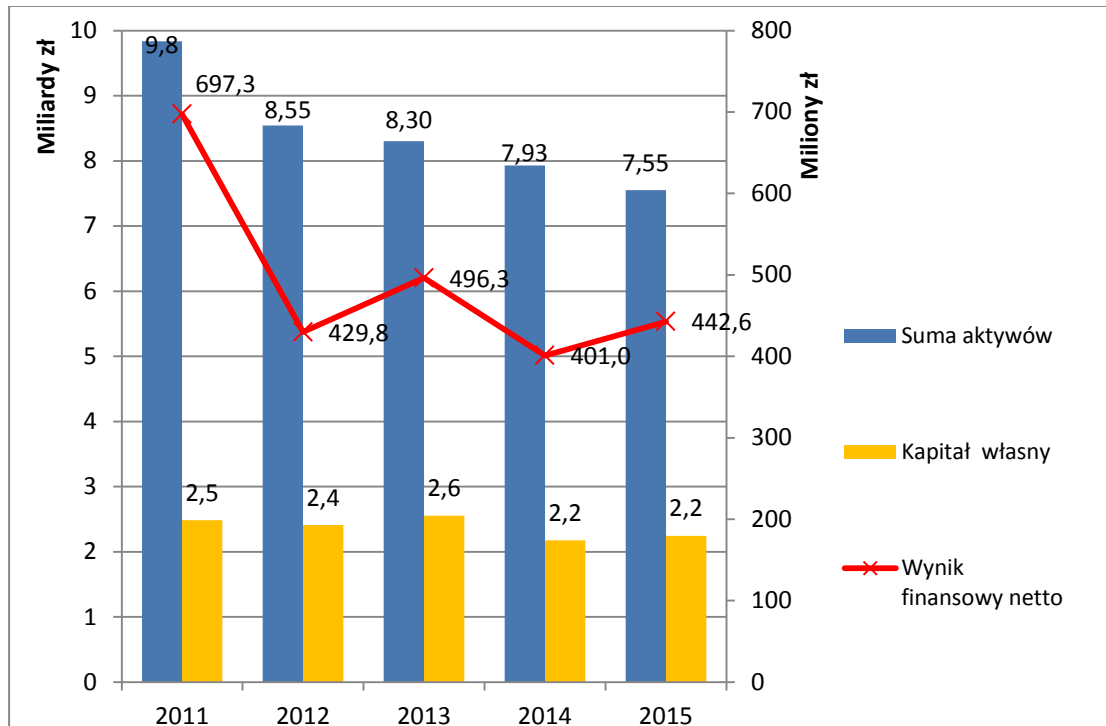
W 2015 r. wartość aktywów ogółem domów maklerskich obniżyła się o 4,75% w stosunku do roku 2014 i osiągnęła poziom 7 550 960 tys. zł. Poziom kapitałów własnych domów maklerskich wzrósł o 3,26 % w stosunku do roku 2014 osiągając poziom 2 245 888 tys. zł.

Należy wskazać, że aktywa ogółem domów maklerskich obejmują także środki pieniężne klientów zgromadzone na rachunkach bankowych. Wpływ na zmniejszenie wartości aktywów domów maklerskich miało między innymi przeniesienie działalności maklerskiej dwóch domów maklerskich do innych podmiotów tj. do towarzystw funduszy inwestycyjnych, a także przekształcenie się jednego z domów maklerskich w towarzystwo funduszy inwestycyjnych.

Relację kapitału własnego do sumy aktywów w latach 2011 – 2015 obrazuje poniższy wykres.

Wykres 4: Kapitał własny, suma aktywów, wynik finansowy netto sektora domów maklerskich w latach 2011-2015

Źródło: opracowanie własne

VI. Normy ostrożnościowe

VI.a Adekwatność kapitałowa

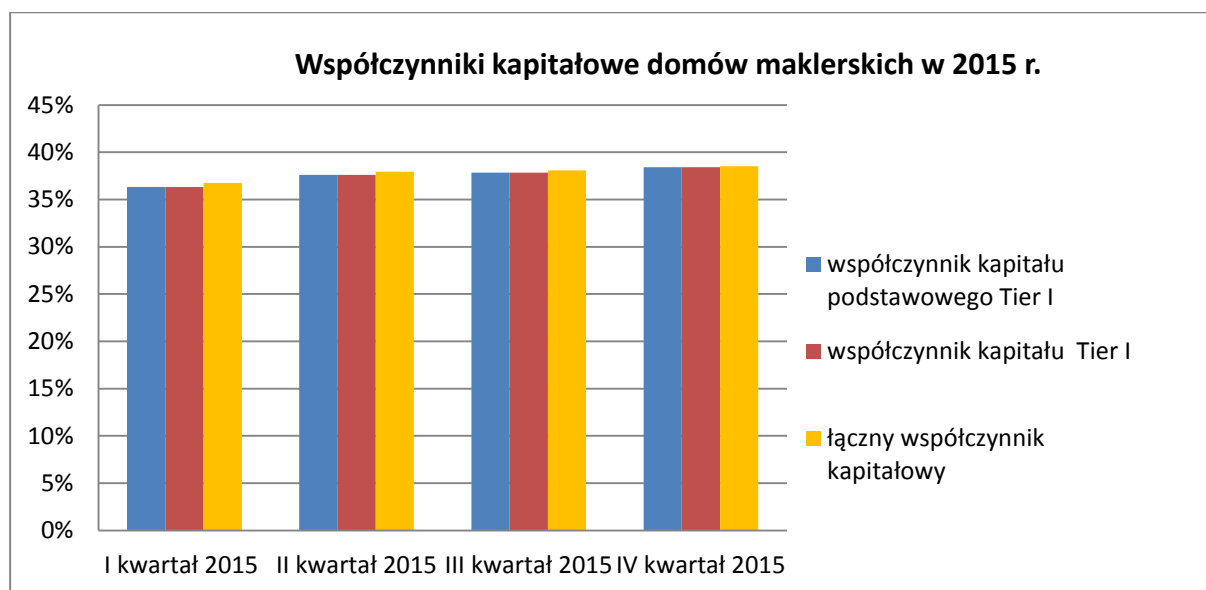
Na podstawie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. U. UE Nr L 176 z dnia 27 czerwca 2013 r. z późn. zm.; dalej: Rozporządzenie CRR) oraz Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 680/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. ustanawiającego wykonawcze standardy techniczne dotyczące sprawozdawczości nadzorczej instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 (Dz. U. UE Nr L 191 z dnia 28 czerwca 2014 r. domy maklerskie zobowiązane są do utrzymywania:

- 1) współczynnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie 4,5%,
- 2) współczynnika kapitału Tier I na poziomie 6%,
- 3) łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie 8%.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami trzy domy maklerskie, z uwagi na zakres prowadzonej działalności, nie są objęte normami adekwatności kapitałowej, tzn. nie wyznaczają poziomu funduszy własnych, łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko i kapitału wewnętrznego.

Poziom spełniania wymogów adekwatności kapitałowej przez domy maklerskie w poszczególnych kwartałach 2015 r. przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5: Współczynniki kapitałowe sektora domów maklerskich w poszczególnych kwartałach 2015 r.

Źródło: opracowanie własne

Współczynnik kapitału podstawowego Tier I rozumiany jest jako procentowy udział sumy kapitału podstawowego Tier I wszystkich domów maklerskich w sumie łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko wszystkich domów maklerskich.

Współczynnik kapitału Tier I rozumiany jest jako procentowy udział sumy kapitału Tier I wszystkich domów maklerskich w sumie łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko wszystkich domów maklerskich.

łączny współczynnik kapitałowy rozumiany jest jako procentowy udział funduszy własnych wszystkich domów maklerskich w sumie łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko wszystkich domów maklerskich.

Współczynniki kapitałowe sektora domów maklerskich jako ogółu w 2015 r. kształtowały się powyżej wymaganych poziomów. Należy także podkreślić, że 99,64% funduszy własnych sektora domów stanowił kapitał podstawowy Tier I.

Zgodnie z art. 98 ustawy o obrocie kapitał założycielski domu maklerskiego wynosi co najmniej równowartość w złotych kwoty 125 000 EUR, z zastrzeżeniem, iż w przypadku:

- domów maklerskich, które nie prowadzą rachunków papierów wartościowych, zbiorczych i pieniężnych wymóg ten wynosi równowartość w złotych kwoty 50 000 EUR,
- domów maklerskich, które nabywają lub zbywają na własny rachunek instrumenty finansowe oraz świadczą usługi w wykonywaniu zawartych umów o subemisję inwestycyjne i usługowe wymóg ten wynosi równowartość w złotych kwoty 730 000 EUR.

Na dzień 31 grudnia 2015 r, wszystkie domy maklerskie posiadały kapitały założycielskie powyżej minimalnych wymogów dotyczących kapitału założycielskiego.

Mediana współczynnika pokrycia kapitałów założycielskich rozumianego jako stosunek kapitału założycielskiego domu maklerskiego do minimalnego poziomu kapitałów założycielskich wynikających z obowiązujących domy maklerskie przepisów wyniosła 12,17, co oznacza, że połowa domów maklerskich posiada kapitał założycielski ponad 12 krotnie przekraczający jego minimalny poziom.

VI.b Normy dotyczące płynności

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR wybrane domy maklerskie są obowiązane wypełniać obowiązki w zakresie norm płynności na zasadzie indywidualnej. Od dnia 1 października 2015 r. domy maklerskie będące podmiotem zależnym od instytucji kredytowej podlegają obowiązkowi spełniania wskaźnika LCR określonego w Rozporządzeniu CRR. W świetle obowiązujących przepisów obowiązek utrzymywania wskaźnika LCR dotyczy 10 domów maklerskich. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że normy płynności LCR określone w Rozporządzeniu CRR nie uwzględniają specyfiki działalności domów maklerskich, przez co nie odzwierciedlają prawidłowo ich faktycznej sytuacji płynnościowej.

W konsekwencji domy maklerskie, które znajdują się w dobrej kondycji płynnościowej, w świetle obowiązujących przepisów wykazywałyby zbyt niski wskaźnik LCR, który nie odzwierciedla ich faktycznej sytuacji płynnościowej.

Jednocześnie przepis art. 6 ust. 4 Rozporządzenia CRR umożliwia właściwym organom zwolnienie wybranych firm inwestycyjnych z obowiązków w zakresie norm płynności. Na tej podstawie w 2015 roku 9 domów maklerskich, będących podmiotami zależnym od instytucji kredytowych, uzyskało zgodę na zwolnienie z obowiązku utrzymywania wymogu LCR.

VI.c Normy dotyczące dużych ekspozycji

Zgodnie z częścią czwartą Rozporządzenia CRR, domy maklerskie, które posiadają zezwolenie na działalność maklerską w zakresie nabywania lub zbywania instrumentów finansowych na własny rachunek lub w zakresie świadczenia usług w zakresie subemisji inwestycyjnych, są obowiązane przestrzegać przepisów dotyczących limitów dużych ekspozycji. W związku z tym domy maklerskie, które przechowują środki pieniężne klientów, podejmują różne działania w celu zachowania limitu dużych ekspozycji.

W odniesieniu do domów maklerskich, których spółką dominującą jest bank, możliwe było zastosowanie art. 113 ust. 6 Rozporządzenia CRR, tj. przy spełnieniu warunków określonych w tym przepisie wydanie zgody, na podstawie której dom maklerski mógł przypisać ekspozycjom wobec banku będącego jego podmiotem dominującym, wagi ryzyka równej 0. Powyższe zezwolenia otrzymało 9 podmiotów.

W odniesieniu do domów maklerskich, które są zagrożone naruszeniem limitu dużych ekspozycji w związku z prowadzeniem działalności w zakresie oferowania, udzielano jednorazowych zezwoleń na podstawie art. 396 ust. 1 akapit drugi Rozporządzenia CRR. Przedmiotowe zezwolenia dla domów maklerskich były każdorazowo udzielane w związku z konkretną planowaną ofertą lub obsługą wezwania, a okres na jaki były wydawane, był ograniczony do momentu rozliczenia środków zebranych w danej ofercie.

Jednocześnie istotnym warunkiem podlegającym ocenie przy wydawaniu stosownych zezwoleń było zapewnienie, iż rachunki, na których gromadzone były środki, prowadzone są przez bank o stabilnej sytuacji finansowej, co jest zbieżne z obecnymi wymogami prawnymi dla domów maklerskich w związku z przyjmowaniem środków pieniężnych klientów. Powyższe zgody otrzymało 5 podmiotów.

Podsumowanie

Rok 2015 zakończył się dla domów maklerskich wzrostem wyniku finansowego netto o 10,36% w porównaniu do roku 2014. W związku z faktem, iż sytuacja na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. nie uległa znaczącej zmianie, część podmiotów zwiększyła obroty na transakcjach na instrumentach finansowych oraz na oferowaniu instrumentów finansowych. W 2015 r. przychody z tytułu działalności maklerskiej nieznacznie wzrosły tj. o 1,52%, przy jednoczesnym wzroście kosztów z działalności maklerskiej o 2,94%. W ramach przychodów z działalności maklerskiej największe zwiększenie przychodów odnotowano w odniesieniu do:

- przychodów z tytułu oferowania instrumentów finansowych – wzrost o 33,47% w porównaniu do roku 2014,
- przychodów z tytułu pozostałych prowizji wzrost o 27,53% w porównaniu do roku 2014.

W 2015 r. zwiększyła się również aktywność podmiotów w obszarze transakcji na instrumentach finansowych, co skutkowało m.in. na wzrostem przychodów z tytułu transakcji na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu.

Wśród 48 domów maklerskich prowadzących działalność maklerską zarówno na 31.12.2014 r., jak i na 31.12.2015 r.:

- w 2015 r. wzrost przychodów z tytułu prowizji od operacji instrumentami finansowymi we własnym imieniu, lecz na rachunek dającego zlecenie w porównaniu do 2014 r. odnotowało 9 z 25 podmiotów.,
- w 2015 r. wzrost przychodów z tytułu zarządzania portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych odnotowało 8 z 18 podmiotów świadczących takie usługi,
- w 2015 r. wzrost przychodów z tytułu oferowania instrumentów finansowych odnotowało 18 z 27 podmiotów.

Największy wzrost przychodów poza działalnością maklerską podmioty odnotowały na przychodach z instrumentów przeznaczonych do obrotu, gdzie zanotowano 33,18% wzrost w porównaniu do roku 2014 r.

Wynik z operacji na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu kształtowany był zarówno przez wynik działalności prowadzonej na GPW, jak i działalności na rynku OTC instrumentów pochodnych.

W 2015 r. do 14 podmiotów zwiększyła się liczba domów maklerskich, która poniosła stratę, podczas gdy w 2014 r. stratę odnotowało 13 podmiotów. Łączna wartość straty wygenerowana przez ww. 14 domów maklerskich osiągnęła wartość 27 mln zł, podczas gdy w 2014 r. strata 12 podmiotów wyniosła 14,1 mln zł.

Zysk na koniec 2015 r. wygenerowało 35 podmiotów, podczas gdy na koniec 2014 r. zysk netto odnotowało 38 podmiotów. Pomimo, iż w 2015 r. zysk odnotowała mniejsza liczba podmiotów, to wzrosła jego wartość, która osiągnęła poziom 469,5 mln zł wobec 415 mln zł na koniec 2014 r.

Z 48 podmiotów, które prowadziły działalność maklerską zarówno w 2014 r., jak i w 2015 r., 18 podmiotów osiągnęło wynik finansowy netto niższy, a 30 podmiotów wynik wyższy od wyniku finansowego netto z 2014 r.

W zakresie spełniania norm adekwatności kapitałowej należy wskazać, że kapitały domów maklerskich jako grupy znacząco przewyższały minimalne poziomy określone przez Rozporządzenie CRR. Łączny współczynnik kapitałowy domów maklerskich na koniec 2015 r. kształtował się na poziomie 38,57%.

Również w przypadku współczynnika pokrycia minimalnego kapitału założycielskiego, poziom tego współczynnika w połowie populacji domów maklerskich przekroczył wartość 12, co wskazuje, iż znacząca część sektora domów maklerskich, istotnie przekracza minimalne wymogi wynikające z obowiązujących przepisów prawa.

Spis tabel

Tabela 1: Przychody, koszty i wyniki finansowe sektora domów maklerskich w latach 2013-2015 (dane w tys. zł)	5
--	---

Spis wykresów

Wykres 1: Struktura przychodów sektora domów maklerskich w 2015 r.	6
Wykres 2: Struktura przychodów z działalności maklerskiej sektora domów maklerskich w 2015 r.	7
Wykres 3: Struktura kosztów sektora domów maklerskich w 2015 r.	8
Wykres 4: Kapitał własny, suma aktywów, wynik finansowy netto sektora domów maklerskich w latach 2011-2015	9
Wykres 5: Współczynniki kapitałowe sektora domów maklerskich w poszczególnych kwartałach 2015 r.	9